

ТЕХНОЛОГИЯ ФАНИ ДАРСЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

DOI: <https://doi.org/10.53885/edinres.2021.16.53.015>

Шомирзаев Махматмурод Хурамович,

*Термиз давлат университети технологик таълим кафедраси доценти,
педагогика фанлари доктори (DSc)*

Аннотация: Мақолада Ўзбекистон Республикаси умумий ўрта таълим мактабларида “Технология” фани дарсларини ташкил этиш шакл ва методлари мантиқан кетма-кетликда изчил ёритилган.

Таянч сўзлар: мактаб, технология, дарс, синф, методика, тарбия, таълим, билим, давлат, жамият, миллий дастур, тизим, кадрлар, техник ижодкорлик, рационализаторлик, ихтирочилик, ҳунар, ишлаб чиқариш.

УЛУЧШЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ КУРСОВ

Шомирзаев Махматмурод Хурамович,

*Доцент кафедры технологического образования Термезского
государственного университета, доктор педагогических наук*

Аннотация: В статье последовательно описаны формы и методы организации уроков по предмету «Технология» в общеобразовательных школах Республики Узбекистан в логической последовательности.

Ключевые слова: школа, технология, урок, класс, методика, воспитание, образование, знания, государство, общество, национальная программа, система, кадры, техническое творчество, рационализация, изобретение, профессия, производство.

IMPROVING THE ORGANIZATION OF TECHNOLOGY COURSES

Shomirzaev Maxmatmurod Xuramovich,

*Associate Professor of Technological Education, Termez State University, Doctor
of Pedagogical Sciences (DSc)*

Abstract: The article consistently describes the forms and methods of organizing lessons on the subject «Technology» in secondary schools of the Republic of Uzbekistan in a logical sequence.

Keywords: school, technology, lesson, class, methodology, upbringing, education, knowledge, state, society, national program, system, personnel, technical creativity, rationalization, invention, profession, production.

Кириш. Ўзбекистон Республикасимиз Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг бевосита ташаббуси ва раҳбарлигида қабул қилинган ҳамда изчил равишда амалга оширилаётган Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиш бўйича Ҳаракатлар стратегияси республикаимизда ривожланиш тараққиётнинг янги босқичини бошлаб берди. Бу жараённинг амалий натижалари бугунги кунда ҳаётимизнинг барча соҳаларида, энг муҳими, халқимизнинг онг-у тафаккури, интилиш ва ҳаракатларида яққол намоён бўлмоқда.

Ҳаракатлар стратегиясининг тўртинчи – Ижтимоий соҳани ривожлантиришнинг устувор йўналишларидан бири бўлган таълим тизимини такомиллаштириш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилган.

Давлатимиз раҳбари ҳар бир вилоятга ташрифи доирасида ўтказилган йиғилишларда, турли учрашувларда сўзлаган нутқи ва суҳбатларида баркамол авлодни тарбиялаш, ёшларни соғлом турмуш тарзига амал қилиб яшаш масалаларига кун тартибидаги долзарб масала сифатида қараш зарурлигини таъкидлаб келмоқда. Президентимиз таъкидлаганидек: “Агар фарзандларимизга

тўғри тарбия бермасак, ҳар куни, ҳар дақиқада уларнинг юриш-туриши, кайфиятидан огоҳ бўлиб турмасак, уларни илм-у ҳунарга ўргатмасак, муносиб иш топиб бермасак, бу омонатни бой бериб қўйишимиз ҳеч гап эмас”.

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида” ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги қонунларда ҳам мамлакатимизда жаҳон андозалари талабларига жавоб бера оладиган юксак малакали мутахассис кадрлар тайёрлаш вазифалари белгиланган. Жумладан, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг мақсади – таълим соҳасини тубдан ислоҳ қилиш, уни ўтмишдан қолган мафкуравий қарашлар ва сарқитлардан тўла халос этиш, ривожланган демократик давлатлар даражасида, юксак маънавий ва ахлоқий талабларга жавоб берувчи малакали кадрлар тайёрлашнинг миллий тизимини яратишдан иборатдир.

Таълим-тарбия соҳасидаги ислохотлар босқичма-босқич амалга ошириб борилаётган ҳозирги даврда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури талабларидан босқичда амалга оширилаётган “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”да кўзда тутилган асосий мақсадлардан яна бири бозор иқтисодиётига ўтиш даврига мослаша оладиган, рақобатдош, фаол шахсларни, яъни мутахассисларни шакллантиришдан иборатдир. Бу масала бошқа фанлар қатори “Технология” фанини ўқитишда ҳам асосий вазифа ҳисобланади.

Таълим-тарбия ишларини ривожлантириш соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида асосий бўғин ҳисобланган умумий ўрта таълим мактабларида таълим самарадорлигини ошириш муҳим вазифа ҳисобланади. Бунинг учун эса ўқитиш жараёнида таълим усулларида унумли ва оқилона фойдаланиш ҳамда бу усуллари такомиллаштириш, янгиларини излаб топиш, қўллаш орқали бошқа фанлар қатори “Технология” фани машғулотларининг самарадорлигини ошириш ҳам талаб қилинади. Шу сабабли бугунги кунда таълим-тарбия соҳасидаги асосий долзарб масала – таълим усуллари ва шакллари яхши эгаллаган, уларни амалда қийналмай қўллаш оладиган малакали ўқитувчилар – педагог кадрларни тайёрлашдан иборат бўлиб қолмоқда. Чунки ўқувчиларга таълим-тарбия бериш, уларни касбларга йўналтиришда ўқитувчи шахси ва унинг фаолияти алоҳида аҳамиятга эгадир. Бинобарин, ўқитувчи олиб борадиган очик мулоқот тарзидаги машғулот жараёни ўрнини бошқа ҳеч нарса боса олмайди. Шунинг учун ҳам таълим-тарбия сифати ва самарадорлигини ошириш малакали, етук ўқитувчи кадрлар тайёрлаш, уларнинг касбий маҳоратини оширишнинг муҳим гарови ҳисобланади. Ҳозирги кунда таълим-тарбия жараёнида методика ибораси билан бирга, педагогик технология ибораси ҳам кенг қўлланилмоқда. Албатта бу ибора (атама) ларнинг ўхшаш ва фарқли томонлари мавжуд. Уларнинг умумий ўхшашлик томони шундаки, ҳар иккала атама ҳам таълим-тарбия бериш ишларини амалга ошириш жараёнини ифодалайди. Шу билан бирга, методика деганда, ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказиш бўйича тавсиялар йиғиндиси тушунилса, педагогик технологияга ўқитувчининг касбий фаолиятини янгилловчи ва таълимда яқиний натижани кафолатлайдиган тадбирлар йиғиндиси, мажмуаси сифатида қаралмоқда. Бундан кўринадики, педагогик технологияга методиканинг янги, ўргатувчи билан ўрганувчининг ўзаро биргаликдаги фаолиятига асосланган соҳаси сифатида қараш мумкин. Умуман олганда, “технология” сўзи ишлаб чиқариш ва техника тараққиёти билан боғлиқ ҳолда фанда 1872-йилдан қўлланила бошлаган. “Технология” – юнонча сўз бўлиб, “течне” – маҳорат, саънат ҳамда “логос” – тушунча, таълимот сўзларининг бирикмасидан ҳосил бўлган. “Технология” атамаси, дастлаб, ишлаб чиқариш соҳасида қўлланилган бўлиб, унга материалларга, ярим тайёр маҳсулотларга ишлов бериш, уларнинг таркибини, хусусиятлари, кўриниши, тайёрланиши, қўлланиш соҳасини ўзгартириш йўллари ҳақидаги фан сифатида қаралган. Технология атамасига берилган яна қуйидагича таърифлар мавжуд:

– ишлаб чиқариш жараёнида ашёлар, материаллар, ярим тайёр ашёларни қайта

ишлаш, тайёрлаш ҳолати, хусусияти, шаклини ўзгариш методлари йиғиндиси (Сиёсий луғат, 1989);

– фан сифатида технологиянинг вазифаси ҳар томонлама самарали ва тежамли ишлаб чиқариш жараёнларини аниқлаш ва амалиётда ундан фойдаланиш мақсадида физика, кимё, механика ва бошқа қонуниятларни бажариш (Қомусий луғатдан);

– якунида қўйилган мақсадга эришиш ва фаолият обектининг ўзгаришига имкон берувчи фаолият (Н.С.Стефанов);

– ишлов бериш, вазиятни ўзгартириш санъати, маҳорати, қобилияти ҳамда методлари йиғиндиси (В.М.Шепел);

– фаолиятни ташкил этиш қойдаси ва уни амалга ошириш воситаси (В.В.Гузев).

Ўқувчиларга ишлаб чиқариш соҳалари ҳақида маълумот бериш, уларни келгусида ишлаб чиқариш соҳаларида ишлашга тайёрлашда умумий ўрта таълим мактабларида ўқитиладиган “Технология” фани дарслари катта аҳамиятга эга. Чунки умумий ўрта таълим мактабларида ўқитиладиган “Технология” фани дарсларида мактаб ўқувчиларига техника, технология, ишлаб чиқариш асослари, касблар ҳақида маълумот ва тушунчалар берилади, уларни касбларга йўналтириш ишлари олиб борилади.

“Технология” фани дарсларининг мақсади. Технология фани дарсларида ўқувчилар ишлаб чиқариш жараёни, ишлаб чиқариш соҳалари, бунда қўлланиладиган асбоб-ускуналар ва механизм-машиналар, уларнинг турлари ва ишлатилиши билан таништирилади ҳамда оддий буюмларни тайёрлаш ўргатилади.

“Технология” фани дарслари жараёнида турли табиий ҳамда металл ва металлмас материалларга технологик усуллар асосида ишлов бериш ишларини ўргатиш орқали ўқувчиларни касб-хунарга йўналтиришни янада кучайтириш, халқ хунармандчилиги асослари, рўзгоршунослик, электротехника ишларини бажаришда касб-хунарга йўллаш бўйича билим, кўникма ва малакаларни эгаллаш ҳамда уларни ҳаётда қўллай олиш лаёқатини шакллантириш кўзда тутилган.

Умумий ўрта таълим муассасаларида “Технология” фанини ўқитишдан асосий мақсад – ўқувчиларда техник-технологик ҳамда технологик жараён давомида бажариладиган оператсиялар юзасидан олган билим, кўникма ва малакаларини мустақил амалий фаолиятида қўллаш, касб-хунар танлаш, миллий ва умуминсоний кадриятлар асосида ижтимоий муносабатларга кириша олиш компетенцияларини шакллантириш-дан иборат.

Умумий ўрта таълим мактабларида ўқитиладиган “Технология” фанининг асосий вазифалари:

– материаллар ва уларнинг хоссалари, хусусиятлари ҳамда техник объект ва технологик жараёнларга оид маълумотларни ўргатиш;

– техник объект ҳамда технологик жараёнларда махсус ва умуммехнат оператсияларини билиш;

– технологик жараёнларни бошқариш, махсус ва умуммехнат оператсияларини амалиётда қўллай олиш;

– техник ва креатив фикрлашни, интеллектуал қобилиятларини шакллантириш;

– технологик жараён ва тайёрланган маҳсулотларни бажариш кетма-кетлиги ҳамда маҳсулот сифатини таҳлил қила олиш;

– буюмларни тайёрлаш бўйича меҳнат жараёнларини бажаришга оид хулосалар чиқариш ҳамда меҳнат оператсияларини, маҳсулот сифатини баҳолай олиш;

– онгли равишда касб танлашга тайёрлаш ишларини амалга оширишда таянч ва “Технология” фанига оид компетенцияларни шакллантириш ҳамда ривожлантиришдан иборат.

Изланиш объекти. Умумий ўрта таълим мактабларида “Технология” фани бошланғич синфларда умумлашган ҳолда, 5-9-синфларда “Технология ва дизайн”, “Сервис хизмати” ҳамда “Умумлашаган” йўналишларида ўқитилади.

“Технология” фани куйидаги бўлимлар асосида ўқитилади.

1-4-синфларда:

1. Қоғоз ва картон билан ишлаш.
2. Табиий ва турли материаллар билан ишлаш.
3. Газлама ва толали материаллар билан ишлаш.
4. Бадий қуриш-ясаш ва техник моделлаштириш.

5-7-синфларда:

Технология ва дизайн йўналиши

1. Ёғочга ишлов бериш технологияси.
2. Полимер материалларга ишлов бериш технологияси.
3. Металлга ишлов бериш технологияси.
4. Электротехника ишлари.
5. Рўзгоршунослик асослари.

II. Сервис хизмати йўналиши

1. Пазандачилик асослари.
2. Газламага ишлов бериш технологияси.
3. Рўзгоршунослик асослари.

8-9-синфларда:

Технология ва дизайн йўналиши

1. Халқ хунармандчилиги технологияси.
2. Ишлаб чиқариш ва рўзгоршунослик асослари.
3. Электроника асослари.
4. Ижодий лойиҳа тайёрлаш технологияси.
5. Касб танлашга йўллаш.

I. Сервис хизмати йўналиши

1. Халқ хунармандчилиги технологияси.
2. Ишлаб чиқариш ва рўзгоршунослик асослари.
3. Электроника асослари.
4. Ижодий лойиҳа тайёрлаш технологияси.
5. Касб танлашга йўллаш.

Малакали ўқитувчилар етарли бўлган тақдирда V-IX синфларда “Технология” фанидан ўқувчилар сони 25 нафар ва ундан зиёд бўлган умумий ўрта таълим мактабларида икки гуруҳга бўлиб ўқитишга рухсат берилади.

Ҳар бир дарс хавфсизлик техникаси қоидалари ва санитария-гигиена талабларига риоя қилган ҳолда ташкил этилади.

Шунингдек, ўқувчиларга “Технология” фани йўналишлари бўйича касб турлари ҳақида ахборотлар берилади.

“Технология” фанининг йўналишлари мактаб атрофидаги корхона, ташкилот, хўжалик ва касб-хунар коллежларида кенг тарқалган соҳалар, касбларга мувофиқ танлаб олинади. Йирик саноат ишлаб чиқариш ривожланган ҳудудлардаги мактабларда “Технология” фани дарсларида ўқувчиларни шу саноат соҳасига оид замонавий касбларга йўналтириш имкониятлари яратилиши лозим.

“Технология” фани дарсларини амалга ошириш учун куйидаги ташкилий ва услубий вазифаларни ҳал қилиш лозим:

Ташкилий вазифалар. “Технология” фани бўйича назарий машғулотлар учун ўқув хонаси ва амалий машғулотлар учун устахона ташкил қилиш ва уларда хавфсиз ва қулай меҳнат шароитларини яратиш. Ўқувчиларни машғулотлар учун зарур хом ашё, материал, асбоб-ускуналар билан таъминлаш ҳамда мосламалар, механизмлар станоклар билан амалий ишлаш жараёнини ташкил қилиш. Санитария-гигиена ҳамда меҳнат хавфсизлиги бўйича меъерий ҳужжатларда белгиланган талабларнинг тўлиқ бажарилишини таъминлаш ва мунтазам назорат қилиб бориш.

Ўқувчиларнинг турли касблар бўйича меҳнат жараёнлари ва касб эгалари

билан яқиндан танишишларини амалга ошириш учун корхоналар, жамоа хўжаликлари, ташкилотлар, муассасалар билан доимий алоқа ўрнатишб.

Расмий ҳужжатлар: меъёрий режалаштирувчи ҳужжатлар, устахонада хавфсизлик техникаси, санитария-гигиена талаблари ва биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш қоидаларига доир ҳужжатларни юритиш.

Услубий вазифалар. Машғулотларнинг ярим ёки бир йиллик иш режаларини тузиш, бунда маҳаллий шароитлар, эҳтиёжлар ва имкониятларни ҳисобга олган ҳолда, касблар таснифи асосида ўқувчиларни яқиндан таништириш мумкин бўлган касб турларини танлаш. “Технология” фанидан ўғил ва қиз болаларнинг ўзига хос машғулотларини ва касб танлашларини амалга ошириб бориш. Машғулотларда замонавий педагогик ва ахборот технологиялари, янги дидактик материаллар, воситалардан кенг фойдаланиш, таълим ва тарбия бирлигини таъминлаш. Ўқувчиларда турли касбларга тегишли дастлабки меҳнат кўникма ва малакаларини, меҳнатсеварликни шакллантириш. “Технология” фани дарслари жараёнида ўқувчиларни ақлий ва ахлоқий жиҳатдан ривожлантириб боришда уларнинг ёш хусусиятларини, шахсий психологик ва физиологик сифатларини ҳисобга олиш. Ўқувчиларнинг билими, кўникма ва малакаларини мунтазам назорат қилиб бориш.

Дастурдаги технология йўналишлари бўйича машғулотларни ташкил қилиш ва ўтказиш кетма-кетлиги маҳаллий шароит ва имкониятлар ҳисобга олинган ҳолда ўқитувчи томонидан ҳал қилинади.

Олинган натижалар. Юқоридаги фикрлардан шуни айтиш жоизки, “Технология” фани вазифалари мазмунан мураккаб диалектик боғлиқликда бўлади. Буни тушуниш учун шуни назарда тутиш керакки, “Технология” фани вазифалари турли даражада қўйилади ва ҳал қилинади.

Хулоса. Юқорида баён этилган маълумотлардан шундай хулоса қилиш мумкин, ўқувчиларни ўқитиш, тарбиялаш машаққатли иш ҳисобланади. Бунда ўқитувчининг энг машаққатли ишларидан бири шуки, у ҳар бир ўқувчининг шахсий (индивидуал) хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда машғулотларда барча ўқувчиларнинг фаоллигига эришишдан иборат. Бу ўринда ўқувчининг фаоллиги ўз-ўзидан ошмаслигини, балки бу онгли муносабат натижаси эканлигини ёддан чиқармаслик зарур. Модомики, фаоллик онглилик натижасида вужудга келар экан, у таълим-тарбия ишининг мазмуни, ташкил этиш шакли, амалга ошириш методлари ва воситаларини ўзаро мувофиқлаштиришни тақозо этади. Ўқитувчи онгли равишда ўқувчиларда ўқишга қизиқишини янада ошириши лозим.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, умумтаълим мактабларида бошқа фанлардан фарқли равишда “Технология” фани машғулотларида ўқувчиларнинг фаоллигини ошириш орқали уларда ишлаб чиқариш соҳалари ҳақидаги тушунчаларни шакллантиришда катта имкониятлар мавжуд. Чунки “Технология” фани машғулотларида назарий таълим амалий таълим билан узвий боғлаб олиб борилади. Бу ўқувчиларнинг мустақил ишлашини, имконият даражасида ўз қобилиятларини намоён этишларини таъминлайди. Ўқувчилар машғулотлар давомида ўзлари яратган буюмларни кўриб қувонади, ёнидаги ўртоқлари ясаган буюмлар билан таққослайди, ютуғидан мағрурланади, камчилиги бўлса тўғрилайди. Бу эса ўқувчиларни мустақил шахс бўлиб камолга етишишларидаги илк қадамлари бўлади. Бундай ишларни ташкил этишда ўқитувчининг маҳорати, хусусан, машғулот кўринишига қараб ўқитиш шакли ва методларини қўллаши муҳим амиятга эгадир.

Кейинги пайтларда мамлакатимизда таълим соҳасида катта ўзгариш-лар рўй бермоқда. Буни таълим тизимини ислоҳ қилишга қаратилган директив ҳужжатлар, таълим стандартлари, ўқув дастурлари ва яратилаётган адабиётлар ҳамда қад ростлаётган янги таълим муассасалари мисолида яққол кўриш мумкин. Шу билан бирга, ўз ечимини кутиб турган айрим ишлар ҳам мавжуд. Шулардан бири

дарсларда ўқувчиларнинг билиш фаолиятини фаоллаштириш, мустақил фикрлаш ва ишлаш олиш фаолиятига ўргатишнинг янада самарали шакл ва усуллари ишлаб чиқиб, ҳаётга татбиқ этишдир.

Таълим мазмуни яхшилаш, ўқитишнинг турли хил фаол усулларидан фойдаланиш замон талабига айланиб қолди. Таълим жараёнида ўқитувчи меҳнатининг натижаси кўп жиҳатдан ўқувчиларнинг фаоллигига боғлиқдир. Бунинг учун ўқитувчи янгиликлар излаши, ташаббускорлик ва ижодкорлик намуналарини кўрсатиши керак.

Шунинг учун “Технология” фани дарсларини такомиллаштириш, бунда ўқувчиларнинг назарий ва амалий иш фаолиятини фаоллаштириш, уларда фаол ишлашга оид меҳнат кўникмаларини шакллантириш катта аҳамиятга эгадир, деб ҳисоблаш мумкин.

Тавсиялар:

Юқорида баён қилинган фикрларга асосан қуйидагиларни тавсия қилиш мумкин:

1. Ўқувчиларни ишлаб чиқаришнинг асосий бўғинлари, соҳалари билан таништиришда, уларни мустақил ҳаётга тайёрлашда ва турли касбларни танлашга йўналтиришда “Технология” фани дарсларида катта имкониятлар мавжуд. Шу сабабли “Технология” фани дарсларини ташкилий-услубий, илмий-техникавий, ғоявий-сиёсий томондан пухта ўтказишга эришиб бориш ҳар бир “Технология” фани ўқитувчисининг касбий бурчидир.

2. “Технология” фани дарсларида ўқувчиларнинг билиш фаолиятини фоллаштириш, уларда ижобий ва ижодий ишлаш кўникмаларини шакллантириш – ўта муҳим педагогик, психологик, физиологик ва техник-технологик омиллар орқали амалга ошириладиган мураккб жараёндир. Шунинг унутмаслик керакки, бу ишларни амалга оширишда ўқитувчининг ўрнини ҳеч нарса боса олмайди. Шу сабабли аввало ўқитувчининг ўзи тинмай касбий маҳоратини, илмий-услубий савиясини ошириб бориши керак.

3. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, таълим-тарбия ишларида ўқувчиларнинг билиш фаолиятини фаоллаштириш, амалий ишларни тушунган ҳолда бажариш кўникмаларини сингдириш – аста-секинлик билан амалга ошириладиган ва узок давом этадиган педагогик фаолият жараёнидир. Яъни ўқувчи бирданга фаол, ишни тез ва мукамал бажарадиган бўлиб қолмайди. Шунинг учун бу ишларда шошма-шошарлик қилиш ярамайди. Балки ишни узок истиқболни кўзлаган ҳолда чидам билан олиб боришга тўғри келади. Турли даврларда яшаб ўтган барча буюк алломалар томонидан ёшларни янгича яшашга ва тафаккур юритишга ўргатиш ҳамма вақт ҳам давр талаби эканлиги таъкидланган. Бунда ўқувчиларнинг фаоллигини ошириш муҳим аҳамиятга эгадир. Чунки ўқувчи таълим-тарбия жараёнида фаол бўлса – у аълочи ва жамоатчи ўқувчи бўлади. Шу руҳда тарбияланган ўқувчи эса келажакда ҳам ўзининг бу хусусиятини сақлаб қолган ҳолда, ҳатто ривожлантирган ҳолда фаол ишчи-хизматчи, бир сўз билан айтганда, жамиятнинг фаол аъзоси, фуқароси бўлиши мумкин.

4. Умумий ўрта таълим мактабларида ўтиладиган “Технология” фани машғулотларида ўқувчиларга таълим-тарбия бериш ва бу жараёнда уларнинг фаоллигини ошириш учун оддий, яъни ўқитишнинг анъанавий шакл ва методлари билан бир қаторда инновацион педагогик технологиялардан ҳам фойдаланиш яхши натижа беради. Бу ишларнинг самарадорлигини ошириш учун аввало шу ишларни амалга ошириш босқичларини олдиндан пухта лойиҳалаштириб олиш керак.

5. Таҷрибалардан маълум бўлдики, технология дарсларининг самарадорлигини ва ўқувчиларнинг фаоллигини оширишда бир қатор интерфаол методлар, жумладан, ақлий ҳужум, кластер, кичик гуруҳларда ишлаш, баҳс-мунозара, тақдимот, БББ, “Агар мен...” каби интерфаол методлардан фойдаланиш

яхши самара беради. Шунинг учун келгусида ҳам бундай методлардан фойдаланишга эътиборни кучайтириш, уларнинг янги-янги қирраларини очишга ҳаракат қилиш зарур, деб ҳисоблаймиз. Айниқса, ўқитувчилар учун БББ методи ташҳис ўрнини боса олади. Яъни биз бу методни қўллаш орқали ўқувчиларнинг нималарни билишини, нималарни билиб олганликларини ва нималарни билишни хошлашларини аниқлай оламиз. Одатда ҳар қандай одамга билган нарсалари ҳақидаги маълумотларни бериш улар учун унчалик қизик туюлмади. Шунинг учун ҳам биз ўқувчиларга билишни хошлаган нарсалари ҳақида маълумот берсак улар учун қизикарлироқ бўлади.

Адабиётлар:

1. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016-йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017-йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза, 2017-йил 14-январ. –Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 104 б.

2. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз // Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида киришиш тантанали маросимида бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқи. –Т.: “Ўзбекистон”, 2016.

3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курамиз. –Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б.

4. Мирзиёев Ш. Ватанамиз тақдири ва келажак йўлида янада ҳамжиҳат бўлиб, қатъият билан ҳаракат қилайлик. // Халқ сўзи, 2017-йил, 16-июн.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони. Тошкент шаҳри, 2017-йил 7- февраль РҒ - 4947.

6. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида” ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги қонунлари. –Т.: “Шарқ”, 1997.

7. Бабанский Ю.К. Ҳозирги замон умумий таълим мактабида ўқитиш методлари. –Т.: “Ўқитувчи”, 1990. – 232 б.

8. Йўлдошев Ж.Ғ., Усмонов С.А. Педагогик технология асослари. –Т.: Ўқитувчи, 2004. – 236 б.

9. Каримов И. Меҳнат таълими дарсларида ўқитишнинг интерфаол методларидан фойдаланиш: Ўқув қўлланма. –Т.: РТМ, 2009. – 24 б.

10. Каримов И. Меҳнат таълими ўқитиш технологиялари: Ўқув қўлланма. –Т., “Адабиёт учкунлари”, 2013. – 228 б.

11. Каримов И. Меҳнат таълимида ўқувчилар ижодкорлик фаолиятини ташкил этишнинг уйғунлашган технологиялари: Монография, услубий йўналиш. –Т.: “Адабиёт учкунлари”, 2015. – 172 б.

12. Муслимов Н.А. ва б. Меҳнат таълими ўқитиш методикаси ва касб танлашга йўллаш: Дарслик. –Т., 2014. – 292 б.

13. Очилов М. Янги педагогик технологиялар. Қарши: “Насаф”, 2000. – 52 б.

14. Shomirzayev, M.Kh. (2019). Local features of the traditional embroidery of the Fergana valley. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*. -7 (12). -P. 970-973.

15. Shomirzayev, M.Kh. (2020). Education is personally focused technology. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8 (8), Part. 93-99.

16. Shomirzayev, M.Kh. et al. (2020). National handicrafts of Uzbekistan and its social – economic significance. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8 (8), Part III. 129-138.

17. Shomirzayev, M.Kh. (July, 2020). Technology of Educational Process in

School Technology Education. The American Journal of Social Science and Education Innovations. Impact Factor 5.366. -№ 02. -P. 212 - 223. (www.usajournalshub.com/index.php/tajssel).

18. Shomirzayev, M.Kh. (30 July, 2020). Developing Educational Technologies in School Technology Education. The American Journal of Social Science And Education Innovations, Impact Factor 5.26. -P.II/VII 51 - 57. (www.usajournalshub.com/index.php/tajet).

19. Шомирзаев М.Х. Бойсун қуроқчилик санътини ўргатишда тарихий анъаналарнинг ўрни // Бойсун - моддий ва номоддий маданияти бешиги” мавзусидаги Халқаро илмий-амалий конференцияси. – Т.: Yangi nashr, 2018. - Б.62-67.

20. Шомирзаев М.Х. Ўзбек миллий ҳунармандчилигида инновацион жараёнлар. Услубий қўлланма. –Т.: “Янги нашр”, 2019. – 88 б.

21. Шомирзаев М.Х. Ўзбек миллий ҳунармандчилигининг спектирал-вариатив компонентлари. Услубий қўлланма. –Т.: “Янги нашр”, 2019. – 48 б.